

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1932 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av brandstadgan den 15 juni 1923.

Genom en den 26 februari 1932 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 228, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden, begärt riksdagens yttrande över följande vid propositionen fogade

Förslag

till

kungörelse om ändring i vissa delar av brandstadgan den 15 juni 1923 (nr 173).

Härigenom förordnas, att 16 § 2 mom., 17 och 18 §§ samt 43 § 5 mom. i brandstadgan den 15 juni 1923 skola erhålla följande ändrade lydelse:

16 §.

2 mom. För varje sotningsdistrikt skall finnas en yrkesutbildad skorstensfejare, som i enlighet med vad nedan sägs godkänts såsom skorstensfejare för distriktet.

17 §.

För att vinna godkännande såsom skorstensfejare för sotningsdistrikt fordras att hava uppnått 25 års ålder samt hava antingen med godkända kunskapsbetyg genomgått statsunderstödd fackskola för utbildande av skorstensfejare eller ock minst 5 år med goda vitsord arbetat i yrket.

18 §.

Då skorstensfejare för sotningsdistrikt erfordras, skall kungörelse därom införas i allmänna tidningarna med tillkännagivande av den tid, inom vilken den som önskar vinna godkännande såsom skorstensfejare för distriktet har att ansöka därom. Efter ansökningstidens utgång utfärdar den i 4 § avsedda myndighet för den av de sökande, som prövas vara lämpligast, bevis, att han godkänts såsom skorstensfejare för distriktet.

Finner nämnda myndighet skorstensfejaren icke vidare vara lämplig, må godkännandet återkallas.

43 §.

5 mom. Uraktlåter skorstensfejare, vad honom enligt denna stadga, brandordning eller reglemente åligger, straffes, där ej förseelsen anses föranleda till varning eller återkallelse av meddelat godkännande såsom skorstensfejare för sotningsdistrikt, med böter från och med 5 till och med 500 kronor.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1932.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

*Nuvarande
lydelsen.*

Av förslaget berörda bestämmelser i brandstadgan äro för närvarande av följande lydelse:

16 §.

2 mom. För varje sotningsdistrikt skall finnas anställd en yrkesutbildad skorstensfejare.

17 §.

För att vinna anställning såsom skorstensfejare fordras att hava uppnått 25 års ålder samt hava antingen med godkända kunskapsbetyg genomgått statsunderstödd fackskola för utbildande av skorstensfejare eller ock minst 5 år med goda vitsord arbetat i yrket.

18 §.

Då skorstensfejarbefattning är ledig, skall kungörelse därom införas i allmänna tidningarna. Efter ansökningstidens utgång utfärdar den i 4 § avsedda myndighet förordnande för den av de sökande, som prövas vara lämpligast.

Finner nämnda myndighet skorstensfejaren icke vidare vara lämplig för befattningen, må han därifrån entledigas.

43 §.

5 mom. Uraktlåter skorstensfejare, vad honom enligt denna stadga, brandordning eller reglemente åligger, straffes, där ej förseelsen anses föranleda till varning eller avsättning, med böter från och med 5 till och med 500 kronor.

*1874 års
brandstadga.*

Enligt brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874, som föregick 1923 års stadga, föreskrevs i 12 §, att i stad skulle finnas erforderligt antal sotare, som antogos och entledigades av polismyndigheten. Taxor för sotarna skulle, där de ifrågakomme, beslutas av stadsfullmäktige eller allmän rådstuga samt underställas Konungens befallningshavandes prövning. Närmare bestämmelser angående sotarna kunde därjämte meddelas i städernas särskilda brandordningar eller reglementen.

*1923 års
stadga.*

I 1923 års brandstadga, som uttryckligen ålade varje stad att i enlighet med bestämmelserna i stadgan vidmakthålla ett brandväsen, som kunde anses tillfredsställa skäligen anspråk på trygghet mot skada av brand, infördes jämväl såsom ett särskilt kapitel under §§ 16—22 vissa närmare bestämmelser om *sotning*.

Sälunda föreskrevs bl. a., att i den brandordning, som skall finnas för varje

stad, skall införas bestämmelse om det antal distrikt, vari staden skall i och för sotnings verkställande indelas. För varje sotningsdistrikt skall finnas anställd en yrkesutbildad skorstensfejare. För att vinna sådan anställning gälla vissa närmare angivna kompetensvillkor. Ledig skorstensfejarbefattning skall kungöras samt den lämpligaste av de sökande förordnas av den s. k. brandstyrelsen eller annan kommunal förvaltningsmyndighet, som eventuellt handhar brandväsendet i staden. Om myndigheten i fråga finner skorstensfejaren icke vidare vara lämplig för befattningen, kan skorstensfejaren därifrån entledigas.

Det åligger skorstensfejaren att själv eller genom hos honom anställda biträden utföra all inom hans distrikt erforderlig sotning. I brandordningen skola intagas bestämmelser om den tid, som må förflyta från en sotning till nästa. Sotningstaxa skall, där sådan ifrågakommer, antagas av stadsfullmäktige samt underställas länsstyrelsens prövning. Angående skorstensfejares rättigheter och skyldigheter i övrigt må bestämmelser meddelas i brandordningen eller reglemente.

Enligt 43 § 5 mom. i stadgan straffas skorstensfejare, som uraktlåter vad honom enligt stadgan, brandordning eller reglemente åligger, där förseelsen ej anses föranleda till varning eller avsättning, med böter (dagsböter).

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 september 1929 har styrelsen för svenska stadsförbundet uppgivit, att i fråga om olycksfallsersättning enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete på senare tiden upprepade gånger förklarats, att viss kommun vore att anse som arbetsgivare för den i kommunen verksamma skorstensfejaren och genom honom sysselsatta arbetare.

I anledning av detta stadsförbundets påpekande vill utskottet erinra om följande bestämmelser i olycksfallsförsäkringslagen:

Enligt 1 § i sistnämnda lag är envar arbetare, där ej i lagen annorlunda stadgas, försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Kostnaden för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. Med arbetare förstås enligt 2 § i lagen envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare, så ock envar, som för vinnande av yrkesutbildning utan avlöning utför dylikt arbete. Med arbetsgivare förstås envar, för vilkens räkning sådan arbetare användes till arbete, utan att mellan dem står någon tredje person, vilken såsom självständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande. I paragrafen anges dock vissa begränsade undantag från den nyss angivna regeln om vilka, som skola anses såsom arbetare i lagens mening. Enligt 3 § äger Konungen från tillämpningen av lagen undantaga arbetare, som användas till arbete för statens eller kommuns räkning och vilka på grund därav tillförsäkrats ersättningar vid olycksfall i arbete, som finnas väsentligen motsvara ersättningarna enligt lagen. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller på visst sätt beskaffat ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag. Besvär över anstaltens eller bolagets beslut anföras hos ett för riket gemensamt försäkringsråd. Över försäkringsrådets beslut må klagan ej föras.

Mot oförmälda praxis beträffande städernas skorstensfejare anföres i ovan nämnda skrivelse från stadsförbundet bl. a.:

Man torde knappast misstaga sig, om man utgår ifrån, att vederbörande myndigheter ansett sig kunna hämta ett stöd för sin uppfattning i föreskriften i § 18 av gällande brandstadga, att brandstyrelse eller däremot svarande myndighet skall, efter det skorstensfejarsbefattning ledigannonserats, »utfärda förordnande för den av de sökande, som prövas vara lämpligast». I anledning av denna kungörelse torde man inom riks försäkringsanstalten ansett sig kunna betrakta skorstensfejaren som en kommunalanställd, som utför arbete för kommunens räkning. Att förordnandet genom en kommunal myndighet icke i och för sig utan vidare konstituerar någon »anställning» hos kommunen torde emellertid få anses ligga i öppen dag. Om en kommunal handels- och sjöfartsnämnd t. ex. förordnar notarius publicus, torde ingen därför betrakta denne tjänsteman såsom anställd hos kommunen i fråga. Förordnandet innefattar här auktorisation, icke anställning i vanlig mening. Vill man bedöma ställningen till kommunen, torde man också med nödvändighet få taga hänsyn till andra faktorer, såsom frågan om för vems räkning arbetet utföres och av vem det betalas. Vad särskilt skorstensfejaren angår, synes ingen tvekan kunna råda därom, att brandstadgan med förordnandet avsett auktorisation, ej verklig anställning. Hade det förhållit sig så, att lagstiftningen lagt själva ansvaret för sotningen på kommunen, som genom kommunalt anställd skorstensfejare haft att utföra och svara för sotningen, hade man kunnat tala om en verklig kommunalanställning för skorstensfejaren. Men så ligga som bekant de faktiska förhållandena icke till. I brandstadga och brandordning stipuleras, att sotning skall ske med vissa intervaller. Skorstensfejaren har — med vissa eventuella undantag — monopol på detta arbete. Han och icke kommunen har ansvaret för försummelser. Med den ställning och det ansvar, skorstensfejaren fått, är det rimligt, att man velat hava hans kompetens prövad av en offentlig myndighet. Då en kommunal myndighet skall finnas, som har att handlägga brandväsendet berörande ärenden, har denna myndighet naturligt nog fått till uppgift också att »förordna» skorstensfejaren. En liknande, låt vara i allmän författning ej påbjuden, kompetensprövning utöva kommunerna också med avseende på entreprenörer för gas-, vatten- och elektricitetsledningar. — — — — —

Den uppfattning av skorstensfejarens ställning, som ovan angivits, finner också ett stöd i förarbetena till den nu gällande brandstadgan. I den s. k. brandskyddskommissionens förslag till brandstadga framhålles (s. 112), att polismyndigheten tidigare antagit skorstensfejare och att detta varit naturligt, »då det icke fanns någon kommunal delegation för brandväsendet». När nu emellertid kommissionen föreslog en sådan (»brandnämnd»), som i sin verksamhet kunde väntas omsluta allt, som tillhör samhällets brandväsen och brandskydd, syntes det lämpligt, att denna övertog också bestyret med skorstensfejarens tillsättande. Av detta uttalande synes tydligt framgå, att det icke varit avsikten att giva skorstensfejaren en ny ställning i förhållande till kommunen utan endast att lägga kompetensprövningen i lämpligaste händer. I propositionen göres ingen anmärkning mot brandskyddskommissionens förslag på denna punkt. En formell ändring gjordes blott därutinnan att »brandnämnden» utbyttes mot uttrycket »den i § 4 avsedda myndighet» (brandstyrelse eller annan myndighet, som handlägger ärenden rörande brandväsendet), och vederbörande utskott och riksdag gjorde på denna punkt inga uttalanden. Skulle man vilja söka konstruera fram en förändring av skorstensfejarens allmänna ställning till kommunen efter tillkomsten av 1923 års brandstadga, kan man således så långt ifrån hämta ett stöd i förarbetena, att dessa tvärtom mycket tydligt påvisa, att någon sådan förändring icke avsetts.

Bedömer man skorstensfejarens förhållande till kommunen med utgångspunkt från avlöningsförhållandena skall man snart finna, att mycket olik-

artade avlöningsmetoder kommit till användning i städerna. I en stad (Mjölby) har såväl skorstensfejaren som hans arbetare anställts av staden. Man torde för detta enda fall sålunda kunna tala om en verklig kommunal anställning för både mästare och arbetare. I några andra städer, såsom Jönköping, Karlstad och Södertälje, finnas av staden anställda och avlönade sotare, som äro skyldiga att verkställa all obligatorisk sotning mot avlöning och som hava skyldighet att antaga nödiga biträden. Beträffande dessa senare uppställer staden stundom vissa fordringar. Men de avlönas och anställas av skorstensfejaren. För sotning utöver den obligatoriska äga skorstensfejarna i dessa fall uppbära särskild ersättning. Exempel finnas också därpå, att skorstensfejaren äger för viss fastställd lön utföra visst arbete men i övrigt uppbära ersättning efter taxa. På några håll uppföras i inkomststaten avgifter för sotning efter taxa med visst beräknat belopp, som i utgiftsstaten har sin fullständiga motsvarighet i avlöningsbelopp till sotaren. På något håll uttagas avgifterna för sotningen också på kommunaldebetsedeln. Några städer hava beviljat pensioner åt skorstensfejare eller hans efterlevande och det förekommer också, att skorstensfejare försäkrats i pensionskassa både för egen och familjepension. Å andra sidan har det också hänt, att änka fått driva verksamheten under ett år efter sin mars fränfalle. Mannen har således betraktats såsom näringsidkare. I de ojämförligt flesta fallen synes skorstensfejaren emellertid hava sin betalning efter taxa utan att på något sätt ha med kommunen att göra i avlöningshänseende i annan mån än att denna ersätter kostnaden för sotning i stadens egna fastigheter, deltagande i brandsyn etc.

Ovan lämnade summariska översikt torde visa, att förhållandena äro så skiftande att en generell lösning av frågan om skorstensfejarens olycksfallersättning icke låter sig genomföras. Inom riks försäkringsanstalten synes man icke taga hänsyn till de skiftande förhållandena. Ännu orimligare synes vara att låta olycksfallersättningen för fackets arbetare bedömas så, att den alltid influeras av mästarens ställning. Om än mästaren någon gång kan vara att betrakta såsom kommunalanställd, är detta som ovan påvisats i regel *icke* fallet med arbetaren.

Av rent sociala skäl torde i föreliggande fall ett överförande av ansvaret för arbetarnas olycksfallsförsäkring på kommunerna ej heller vara påkallat. Skorstensfejarnas inkomster av sotningen torde över lag vara sådana, att dessa arbetsgivare utan svårighet böra kunna bära de kostnader, som följa av en för deras arbetare nödig olycksfallsförsäkring. Arbetarna borde således icke behöva befara, att deras ersättningsfråga skulle komma i ett sämre läge, om ansvaret alltjämt får vila på arbetsgivarna.

För städerna har nu påtalade praxis självfallet vittgående konsekvenser. De största av dem stå i allmänhet självrisk. Riskerna komma således i dessa fall att betydligt ökas då skorstensfejarna och deras arbetare ju utöva ett farofyllt arbete. Med ett fastslående av den uppfattningen, att skorstensfejarna och deras arbetare äro kommunalanställda, torde följa krav från vederbörande på en verklig dylik anställning med därav följande pensionering m. m. Frågan om sotningsväsendets kommunalisering står visserligen här och var i städerna på dagordningen. Men allt synes tala för att de besvärliga problem, som därvidlag möta, få ingående skärskådas utan hänsyn till ovidkommande synpunkter.

Under hänvisning till det anförda hemställde stadsförbundet, att Kungl. Maj:t måtte ägna spörsmålet sin uppmärksamhet och vidtaga de åtgärder, som kunde anses bäst ägnade att undanröja de påtalade missförhållandena.

Över framställningen inhämtades yttrande av riks försäkringsanstalten, som i utlåtande den 28 november 1929 anförde bl. a.:

Såsom i den remitterade framställningen framhålles, har vid tillämpningen av olycksfallsförsäkringslagen praxis utvecklats sig i den riktningen, att såväl de av kommunerna anställda skorstensfejarna som dessas biträden betraktas såsom arbetare i förhållande till kommunerna såsom arbetsgivare.

Beträffande *skorstensfejarna* har härvid deras i brandstadgan angivna allmänna ställning i förhållande till kommunerna varit för riks-försäkringsanstalten avgörande. Den omständigheten, att, såsom i framställningen påpekats, formen för skorstensfejarnas avlöning är mycket skiftande inom olika kommuner, har således icke ansetts motivera någon åtskillnad i nu förevarande avseende.

Vad angår *skorstensfejarnas biträden* har riks-försäkringsanstalten av eljest inom den sociala olycksfallsförsäkringsverksamheten tillämpade principer ansett följa, att då skorstensfejarna behandlas såsom arbetare i förhållande till kommunerna såsom arbetsgivare, kommunerna äro att betrakta såsom arbetsgivare jämväl för biträdena.

Försäkrings-
rådet.

Sedan Stockholms stad m. fl. kommuner anfört besvär över beslut av riks-försäkringsanstalten, enligt vilka anstalten funnit ifrågavarande kommuner vara att anse såsom arbetsgivare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete för skorstensfejare och av dem anställda arbetare, har emellertid sedermera av försäkringsrådet i skrivelse den 20 februari 1931 till anstalten anförts bl. a.:

Vid prövning av förevarande besvär har försäkringsrådet funnit följande grunder böra tillämpas vid bedömning av hithörande fall:

Vederbörande kommun bör anses såsom arbetsgivare för skorstensfejare i avseende å sådant arbete, som skorstensfejaren har att personligen utföra.

Vad åter beträffar annat arbete, som skorstensfejaren på grund av för kommunen gällande bestämmelser har att utföra, är skorstensfejaren att anse såsom självständig företagare och arbetsgivare för av honom anställda arbetare, därest skorstensfejaren regelmässigt själv icke personligen deltagit i detta arbetes utförande å arbetsplatserna. Deltager han däremot i arbetets utförande på sätt som angivits, är vederbörande kommun att anse såsom arbetsgivare för såväl skorstensfejaren själv som av honom anställda arbetare.

Direktören
för svenska
stadsför-
bundet.

Direktören för stadsförbundet har därefter i skrivelse den 25 juni 1931 till chefen för socialdepartementet anfört bl. a.:

Det kan visserligen vara sant, att frågan numera fått en något begränsad räckvidd, då skorstensfejaren i de större eller i vart fall i de största städerna icke torde själv deltaga i arbetet. Men det torde icke kunna sägas, att den av försäkringsrådet verkställda klyvningen kan anses rationell eller ens försvarlig ur kommunal synpunkt. Det skulle för framtiden tydligen bliva de mindre samhällena, för vilka premier i regel torde vara relativt kännbarast, som finge erlagga sådana, medan de större med sina rikligare resurser skulle slippa undan. Om man betänker, att skorstensfejarens ställning till sin kommun i båda kategorierna av samhällena är densamma, måste uppdelningen förefalla ur kommunal synpunkt minst sagt svårförståelig. Inom kommunerna måste man alltså jämt vidhålla, att kommunens ställning som eventuell arbetsgivare till skorstensfejaren måste bedömas ur synpunkten av tjänsteavtals befintlighet eller obefintlighet och icke av den omständigheten, om rörelsen har nått den omfattning, att skorstensfejaren finner sig ej behöva personligen deltaga i arbetet.

Slutligen har försäkringsrådet den 23 oktober 1931 avgivit utlåtande över stadsförbundets framställningar samt därvid anfört bl. a.:

Försäkrings-
rådet.

Förevarande framställningar avse i huvudsak vidtagande av sådan lagstiftningsåtgärd, att även de skorstensfejare, vilka regelmässigt deltaga i arbetets utförande på arbetsplatserna, i allmänhet skulle bliva att enligt olycksfallsförsäkringslagen anse som självständiga företagare och icke — såsom för närvarande ansetts vara fallet — såsom arbetare i förhållande till kommunerna såsom arbetsgivare. Om en dylik förändring bleve genomförd, skulle därav följa, dels att dylika skorstensfejare icke för egen del skulle kunna komma i åtnjutande av den sociala olycksfallsförsäkringens förmåner dels ock att de själva finge erlägga olycksfallsförsäkringspremier för sina biträden.

Den nuvarande ståndpunkten, att såsom kommunens arbetare anse de skorstensfejare, som regelmässigt deltaga i arbetets utförande å arbetsplatserna, har fattats med hänsyn till den ställning som skorstensfejarna enligt nuvarande lagstiftning och under nuvarande förhållanden i övrigt intaga i förhållande till kommunerna samt i enlighet med de principer som i allmänhet tillämpas inom den sociala olycksfallsförsäkringen. Om en förändring i enlighet med de remitterade framställningarna anses böra åstadkommas, erfordras, att en verklig förändring i skorstensfejarnas ställning genomföres. Försäkringsrådet anser emellertid, att nuvarande lagbestämmelser med därav följande tillämpning medföra en i stort sett tillfredsställande lösning av frågan om skorstensfejarnas och deras biträdens ställning enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Frågan är icke heller, såsom även av stadsförbundets direktör uttalats, av större ekonomisk betydelse för kommunerna. Om för övrigt en kommun vid bestämmandet av taxa eller avlöningsförmåner för skorstensfejare oriktigt utgått från den förutsättningen, att skorstensfejaren och hans biträden icke varit att enligt olycksfallsförsäkringslagen anse som kommunens arbetare, synes något hinder icke föreligga för kommunen att vid lämpligt tillfälle företaga den jämkning i taxan eller avlöningsförmånerna, som av denna anledning må anses befogad.

På grund av det anförda hemställde försäkringsrådet, att framställningarna icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Vid framställningarnas anmälan i statsrådet har av chefen för socialdepartementet, efter redogörelse för vad i ärendet förekommit, anförts bl. a.:

Chefen för
socialdeparte-
mentet.

»Såsom av redogörelsen framgår, har försäkringsrådets uppfattning, att skorstensfejare, vilka själva regelmässigt deltaga i sotningen, äro att anse såsom arbetare och kommunerna såsom arbetsgivare för såväl dem som deras biträden, allmänt i städerna funnits oläglig ur skilda synpunkter. Mindre vikt torde därvid hava lagts på den omständigheten, att städerna själva få stå kostnaderna för försäkringen. Även om dessa såsom försäkringskostnader betraktade i vissa fall icke äro obetydliga, torde detta förhållande likväl för städerna såtillvida vara av jämförelsevis underordnad betydelse, som anordningar utan större svårighet i regel torde kunna träffas, varigenom gottgörelse kan erhållas för kostnaderna. Större vikt lära städerna tillmäta den omständigheten, att nu ifrågavarande praxis skulle kunna utöva ett enligt deras mening ovidkommande inflytande å spörsmålet om skorstensfejaryrkets och måhända även andra därmed jämförliga yrkens ställning i förhållande till kommunerna.

För egen del har jag vid överbägande av de olika på frågan inverkan om ständigheterna ansett mig böra biträda städernas ståndpunkt om önskvärdheten av att en ändring komme till stånd i praxis. Därvid läser det icke nu kunna komma i fråga att vidtaga någon ändring av definitionerna i 2 § i olycksfallsförsäkringslagen å arbetare och arbetsgivare. Ej heller torde 1 § i brandstadgan angående skyldighet för stad att vidmakthålla ett brandväsen, som kan anses tillfredsställa skäligen anspråk på trygghet mot skada av brand, böra undergå ändring. Däremot synes mig ej hinder böra möta att ändra de bestämmelser i brandstadgan, som med fog torde kunna anses innebära stöd för uppfattningen, att skorstensfejare äro hos kommunerna anställda. — — — I verkligheten äro dessa skorstensfejare, fränsett undantagsfall, icke anställda i vanlig mening hos kommunerna utan torde väsentligen böra, såsom stadsförbundets styrelse gjort gällande, anses som auktoriserade yrkesutövare. Huruvida en omredigering av stadgandena så, att desamma ej vidare lämna stöd för uppfattningen om skorstensfejare såsom i vanlig mening anställda hos kommunen, skall vara tillräcklig för tillgodoseende av städernas önskemål undandraget sig visserligen ett mera säkert bedömande. Emellertid torde det vara befogat utgå ifrån, att den nuvarande avfattningen av dessa bestämmelser utgjort ett icke oviktigt stöd för den ståndpunkt, försäkringsrådet intagit i frågan. I allt fall torde angivna utväg såsom erbjudande den minst genomgripande förändringen böra anlitas, innan längre gående åtgärder vidtagas.»

*Chefen för
kommunikationsdeparte-
mentet.*

Chefen för kommunikationsdepartementet, till vars handläggning ärendet ansetts höra, har förklarar sig för sin del biträda den uppfattning i fråga om skorstensfejarnas olycksfallsförsäkring, varåt chefen för socialdepartementet givit uttryck.

Utskottet.

Utskottet finner i likhet med stadsförbundet och departementscheferna naturligt att skorstensfejarmästarnas verksamhet betraktas såsom väsentligen likartad med de verksamhetsgrenar, som bedrivs av vissa av kommunerna anlitate entreprenörer. De sistnämnda kunna ostridigt icke betraktas såsom kommunernas tjänstemän och det vore enligt utskottets mening även mest önskvärt, att förhållandet kunde anses enahanda beträffande skorstensfejarmästarna och deras biträden. Härför kan även åberopas den synpunkten, att kommunerna endast i minsta möjliga omfattning böra betungas med anställande av tjänstemän. I den mån själva ordalagen i brandstadgans nu ifrågavarande bestämmelser kunna anses föranleda till, att skorstensfejarmästarna och deras biträden anses anställda i städernas tjänst, har utskottet för den skull funnit en omredigering av bestämmelserna böra tillstyrkas. Den i förslaget använda formuleringen torde härutinnan kunna anses tillfredsställande.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen icke funnit anledning till erinran mot det framlagda förslaget.

Stockholm den 28 april 1932.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, *Klefbeck*, *Bissmark**, *Norling**, *Öhman*, *Jonsson* i Lycksele och *Julin**;

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Antnäs, *Olsson* i Rimforsa, *Christenson* och *Sjögren*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i Mellerud, *Jonsson* i Risinge och *Grapenson**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Åkerman* och *Norling*, fru *Östlund* samt herr *Olsson* i Mellerud, vilka hemställt,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen vid granskning av föreliggande förslag funnit någon ändring av nu gällande bestämmelser i ämnet icke böra vidtagas.

Herr *Åkerman* har till motivering av denna hemställan anfört följande:

»Frågan om skorstensfejarnas och deras bitrådens ställning enligt olycksfallförsäkringslagen har, såsom försäkringsrådet i ärendet upplyst, genom nuvarande praxis lösts på det sättet att, i enlighet med de principer som i allmänhet tillämpas inom den sociala olycksfallsförsäkringen, skorstensfejaren är att anse såsom självständig företagare och arbetsgivare för av honom anställda arbetare, därest skorstensfejaren regelmässigt själv icke personligen deltagit i arbetet på arbetsplatserna, medan åter i annat fall vederbörande kommun är att anse såsom arbetsgivare för såväl skorstensfejaren själv som av honom anställda arbetare.

Med det vid förevarande proposition fogade förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av brandstadgan, vilket förslag föranletts av en framställning från svenska stadsförbundet, åsyftas att bana väg för en i så måtto ändrad praxis, att även de skorstensfejare, vilka regelmässigt deltaga i arbetets utförande på arbetsplatserna, skulle bliva att enligt olycksfallsförsäkringslagen anse såsom självständiga företagare och sålunda dels för egen del avstängas från den sociala olycksfallsförsäkringens förmåner och dels nödgas att själva erlägga olycksfallspremier för sina bitråden. För uppnående av det åsyftade målet föreslås nu att de paragrafer i brandstadgan, som kunna anses innebära stöd för den uppfattningen att skorstensfejare äro hos kommunen anställda, ändras så att uttryck sådana som 'anställd', 'anställning', 'befattning är ledig', 'förordnande' o. s. v. uteslutas eller utbytas mot andra, varigenom skorstensfejarna skulle framstå såsom allenast auktoriserade yrkesutövare men icke såsom anställda hos kommunen.

Beträffande denna omredigering anför vederbörande departementschef bl. a. följande: 'Huruvida en dylik omredigering av stadgandena så att desamma ej

vidare lämna stöd för uppfattningen om skorstensfejare såsom i vanlig ordning anställda hos kommunen skall vara tillräcklig för tillgodoseende av städernas önskemål undandraget sig visserligen ett mera säkert bedömande. Emellertid torde det vara befogat utgå ifrån att den nuvarande avfattningen av dessa bestämmelser utgjort ett icke oviktigt stöd för den ståndpunkt försäkringsrådet intagit i frågan.

För min del kan jag icke finna, att genom den föreslagna omredigeringen av brandstadgan rättsförhållandet mellan städerna och skorstensfejarna skulle i verkligheten bliva ett annat än nu. En persons ställning i den sociala olycksfallsförsäkringen måste bedömas efter de för denna lagstiftning gällande principer, för vilka det väsentliga är vederbörandes faktiska ställning i arbetet.

Jag vill icke fördölja, att hela den uppfattning, som ligger till grund för den gjorda framställningen, bär mig emot. Den sociala försäkringen bör enligt min mening i görligaste mån omhuldas och utvidgas. Och det skulle leda till högst betänkliga konsekvenser om den princip vunne burskap att man genom ändringar i administrativa författningar eller eljest på administrativ väg kunde inskränka området för tillämpligheten av en utav Kungl. Maj:t och riksdag stiftad lag.»